

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.IX.30.118/2008/3.szám

A Magyar Köztársaság Nevében !

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Zombori Zoltán ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Molnár Zsolt ügyvéd által képviselt I. r. és dr. Sárvári Nóra ügyvéd által képviselt II. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Fővárosi Bíróságnál 30.G.40.122/2005. szám alatt indult és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 11.Gf.40.316/2007/5. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős ítélet ellen a II. r. alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2008. április 22. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 11.Gf.40.316/2007/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a II.r. alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 96.000,- (kilencvenhatezer) Ft felülvizsgálati perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Jelen per I. r. alperese a B. Rt., U. A. és jelen per felperese mint alperesek ellen indított külön perben elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az e perrel érintett ingatlanok tulajdonjogát megszerezte, másodlagosan pedig - arra az esetre, ha a bíróság tulajdoni igényét nem találná megalapozottnak - a B. Rt. I. r. alperes ártérítésben való marasztalását kérte. A Fővárosi Bíróság 30. sorszámú részítéletével elutasította a ráépítés címén való tulajdonszerzés megállapítására irányuló keresetet és jelen

per I. r. alperesét 15-15 millió forint perköltség megfizetésére kötelezte U. A., valamint a jelen per felperese javára. A Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság ezt a részítéletet 14. sorszámú részítéletével részben megváltoztatta azzal, hogy jelen per I. r. alperese U. A. és jelen per felperese részére 7-7 millió forint első fokú perköltség megfizetésére köteles, ugyanakkor jelen per I. r. alperesét 3-3 millió forint másodfokú eljárási költség megfizetésére kötelezte U. A. és jelen per felperese javára.

A felperes 2005. január 19-én benyújtott keresetében előadta, hogy a fentebb ismertetett jogerős ítélet alapján járó összesen 10 millió forint perköltséget az I. r. alperes nem fizette meg részére, az ezzel kapcsolatos beszédési megbízások érvényesítése eredménytelen volt, és - kezdeményezése alapján - az I. r. alperes 2005. január 5-e óta felszámolás alatt áll. Az I. r. alperesnek a B. Rt-vel szemben előterjesztett 763,839.813 Ft összegű kártérítési keresetének elbírálása a Fővárosi Bíróság előtt jelenleg is folyamatban van és e peres követelést az I. r. alperes 2003. december 15-én kelt engedményezési megállapodással a II. r. alperesre engedményezte azzal, hogy az engedményezés ellenértékét külön megállapodás keretében határozzák majd meg. A felperes jelen perben elsődlegesen annak megállapítását kérte a Ptk. 330.§ (2) bekezdése alapján, hogy a 2003. december 15-én kelt engedményezési szerződés nem jött létre, mert annak lényeges tartalmi eleme, a vételár meghatározása hiányzik. Másodlagosan a Ptk. 200.§ (2) bekezdése alapján az engedményezési szerződés semmisségének megállapítását kérte annak jóerkölcsbe ütköző voltára tekintettel. Ezzel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy az alperesek a köztük fennálló szoros gazdasági tulajdonosi és tisztviselői összefonódásra tekintettel tudták az engedményezési szerződés megkötésekor azt, hogy a követelés átruházásával elvonják a felperes javára megítélt perköltség kielégítési alapját. Harmadlagosan a Ptk. 203.§ (1) és (2) bekezdésére, valamint a Ptk. 685/B.§ (1) bekezdés a/ pontjára alapítottnan kérte annak megállapítását, hogy az engedményezési szerződés a felperessel szemben hatálytalan. A per során harmadlagos kereseti kérelmét a Cstv. 40.§ (1) bekezdés a/ és c/ pontja alapján tartotta fenn arra hivatkozással, hogy az I. r. alperes a B. Rt-vel szembeni kártérítési követelését ingyenesen idegenítette el a II. r. alperes javára, és ezzel a hitelezőket kijátszotta, továbbá csökkentette saját vagyonát.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

A II. r. alperes hivatkozott arra, hogy az alperesek az engedményezésről - mely visszterhes volt, csak nem került sor a pénzbeli ellenérték pontos megjelölésére - már 1997. augusztus 6-án megállapodtak, annak hatályosulását azonban felfüggesztő feltételhez kötötték. Azzal, hogy az I. r. alperes tulajdoni igénye U. A-val és jelen per felperesével szemben jogerősen elutasításra

került, az engedményezés hatályosult, és a 2003. december 15-ei engedményezési megállapodás megkötésére már csak a perbeli jogutódlás dokumentálása miatt volt szükség. Álláspontja szerint a felperes jogi érdek hiánya miatt nem volt jogosult az első- és másodlagos kereset előterjesztésére, és valamennyi kereseti kérelem alaptalan.

A bíróság az elsődleges, másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmeket is alaptalannak találta, és 9. sorszámú ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet szerint, mivel a külön megállapodás is szerződésnek minősül, az engedményezési szerződésből nem hiányzott a vételár meghatározása. Az engedményezési szerződést egyébként az alperesek 1997. augusztus 6-án kötötték meg, jóval az előtt, hogy jelen per felperesét jelen per I. r. alperese perbe vonta volna.

A felperes fellebbezése alapján eljáró ítéltábla az első fokú ítéletet megváltoztatta és megállapította, hogy az alperesek között nem jött létre a 2003. december 15-én aláírt megállapodásban rögzített engedményezés.

A másodfokú ítélet szerint a felperesnek volt perlési jogosultsága, mert mint a felszámolás alatt álló I. r. alperes nyilvántartásba vett hitelezőjének jogos érdeke fűződött ahhoz, hogy az engedményezett követelés visszakerülhessen a felszámolási vagyonga és szolgálhassa a hitelezői igények kielégítését.

A Ptk. 330.§ (2) bekezdés értelmében az ellenérték fejében való engedményezésre az adásvétel szabályait kell alkalmazni, az adásvételi szerződés pedig a vételár meghatározásának hiányában nem jön létre. A Legfelsőbb Bíróság XXV. számú Polgári Elvi Döntése szerint ugyan a szerződést több okirat együttes tartalma is létrehozhatja, de önmagában a külön megállapodásra hivatkozás nem minősül a vételárban történő megállapodásnak, a II. r. alperes pedig a 2003. december 15-ei engedményezési szerződéshez kapcsolódó, vételárat tartalmazó okiratot felmutatni nem tudott. Az 1997. augusztus 6-án kelt okirat sem határozta meg a vételárat - vételárra nem is utalt -, a II. r. alperes kijelentése szerint annak kimunkálása most van folyamatban. Az 1997. augusztus 6-án kelt megállapodás 10. pontjában nem követelés engedményezésére, hanem "pervitel" engedményezésére került sor a II. r. alperes javára. A II. r. alperes igazgatóságának tagjai - akik egyben tulajdonosi részesedéssel is bírnak mindkét alperesi társaságban - a 2002. decemberi igazgatósági ülésükön csak tárgyaltak az engedményezésről, az erről készült jegyzőkönyv csupán azt bizonyítja, hogy felmerült bennük az engedményezés szándéka. Ugyanakkor a II. r. alperes e belső iratát "maga a II. r. alperes sem tekintette engedményezési szerződésnek, csak az engedményezés megerősítésének".

2003. december 15-én a vételár meghatározására nem került sor, az 1997. augusztus 6-ai megállapodást pedig azért nem lehet a 2003.

december 15-ei megállapodás részének tekintetni, mert egyik szerződés sem utal a másik szerződésre.

Az alpereseknek kellett volna bizonyítaniuk a vételárban való megállapodás tényét és annak mértékét. A II. r. alperes üzleti titokra hivatkozott, mely súlytalan védekezés, állította, hogy a vételár most van kimunkálás alatt, azt pedig elismerte, hogy a 2003. december 15-ei szerződéshez kapcsolódó, vételárat tartalmazó külön megállapodás nem jött létre.

Az engedményezés jogcímtől független juttatás, a kötelezett jogcímre tekintet nélkül kerül az engedménnyel jogviszonyba. A szerződés absztrakt jellege nem teszi azonban lényegtelen elemmé a vételárat, ha az engedményezésre ellenérték fejében kerül sor, a vételár lényeges eleme a szerződésnek. E lényeges elem hiányára pedig a felperes megalapozottan hivatkozott.

A II. r. alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az első fokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet az okirati bizonyítékokat helytelenül értékelte, nyilvánvalóan alaptalan következtetésekre jutott, téves mérlegelésével megsértette a Pp. 206.§ (1) bekezdését. Előadása szerint a tényállás megállapításával kapcsolatban a következő eljárási hibákat vétette a másodfokú bíróság:

Figyelmen kívül hagyta a másodfokú bíróság, hogy az 1997. augusztus 6-ai szerződésmódosítás 10. pontjában az alperesek nemcsak leszögezték, hogy a B. Rt-vel szembeni, akkor még esetlegesnek tűnő pénzbeli követelések jogosultja a II. r. alperes lesz, de a legvilágosabban megjelölték az engedményezés gazdasági okait is. Nem vett tudomást a másodfokú bíróság a 2002. december 6-ai igazgatósági ülésről készült jegyzőkönyv 4. pontjáról, mely szerint a felek az engedményezést már kész ténynek tekintették. Más kérdés, hogy annak hatályosulását ekkor még egy jövőbeni feltételhez kötötték azzal, hogy a feltétel bekövetkezése esetén az engedményezést külön okiratban kell megerősíteni. Azt is megindokolták, hogy a külön okirat elkészítésének mi a magyarázata. Az igazgatótanácsi ülésről készült jegyzőkönyv tartalmát tévesen értelmezte úgy a másodfokú bíróság, hogy a résztvevőkben még csak az engedményezés szándéka merült fel. Nyilvánvaló, hogy az engedményezés már 1997-ben megtörtént, a 2003. december 15-én kelt külön okiratra kizárólag csak a perbeli jogutódlás céljából volt szükség, és az - a 2002. december 6-ai jegyzőkönyvben rögzítetteknek megfelelően - nem tartalmazhatott konkrét információkat az alperesek közötti üzleti viszonyról, az engedményezés valós gazdasági indokairól.

A jogerős ítéletben írtakkal szemben a II. r. alperes soha nem állította, hogy a per folyamatban léte alatt törekedett volna kimunkálni az engedményezés ellenértékét. Kizárólag arra hívta fel a figyelmet, hogy az ellenérték az I. r. alperes könyvviteli anyagaiból elvileg pontosan meghatározható, és amennyiben a bíróság

ezt szükségesnek tartja, célszerű, ha intézkedik az U. A. halála miatt félbeszakadt - a Fővárosi Bíróságon folyamatban lévő - per iratainak beszerzése iránt. E perben csatolta a II. r. alperes azokat a számviteli dokumentumokat, melyekből meg lehet állapítani, hogy az I. r. alperes milyen bevételekre tett szert a II. r. alperestől átvett forgalmazási tevékenységből. Az 1997. augusztus 6-ai megállapodás szerint ugyanis az engedményezett követelés ellenértéke az átvett belkereskedelmi tevékenységből a jövőben realizálható üzleti haszon volt, mely hasznot forint összegben nem kívánták a felek meghatározni, tisztában voltak vele, hogy az üzleti könyvekből ez az adat bármely időpontra vetítve teljes pontossággal megadható.

Önkényes és elhibázott az az állítás, hogy az 1997. augusztus 6-ai megállapodás 10. pontjában az I. r. alperes csupán pervitelt engedményezett. Semmi nem utal arra, hogy ez a megállapodás perbizomány létesítésére irányult volna, hogy a II. r. alperes az I. r. alperes javára kívánta volna érvényesíteni a kártérítési követelést. A II. r. alperes a jelentős vagyoni értékkel bíró üzletág átadásáért remélt anyagi ellentételezést a kártérítésként járó pénzösszeg formájában, az alperesek nem csupán a perlési jog átengedését, hanem a követelés átruházását kívánták elérni.

A jogerős ítélet iratellenes tényállításával szemben a 2003. december 15-ei engedményezési megállapodásban a felek nem a vételárat, hanem az ellenértéket kívánták külön okiratban meghatározni, - mely a vételárnál jóval tágabb fogalom - az ellenérték pedig a zománcozott vegyipari berendezések belföldi forgalmazásának 1995-ben elhatározott átadása volt. Az alperesek között egyértelmű és kétségbenvonhatatlan konszenzus áll fenn a követelés átszállásával kapcsolatban, és ez a perbeli nyilatkozatok alapján is egyértelmű.

A felülvizsgálati kérelem szerint a másodfokú bíróság tévesen értelmezte az engedményezésre vonatkozó szabályokat és ezen állítását az alábbiakkal indokolta:

Ha a jogcím tényleg csak az engedményező és az engedményes viszonyában bírna jelentőséggel - ahogy azt a jogerős ítélet állítja -, akkor a jogcím fogyatékoságára, így pl. a vételár hiányára is csak az engedményezésben megállapodó felek hivatkozhatnak. Ez pedig azt jelenti, hogy a jogviszonyon kívüli harmadik személyek nem tehetik kérdésessé az engedményezés létrejöttét, nem indíthatnak keresetet az engedményezés létre nem jöttének megállapítása iránt. A feleken kívül senki másra nem tartozik, ha az egybehangzó akarat nem terjedt ki minden lényeges kérdésre, sem a társadalom, sem harmadik személyek érdekeit nem sértheti, ha az engedményezési szerződésben a vételár meghatározása elmaradt. Erre tekintettel viszont azt kell megállapítani, hogy a felperes keresetösségi jogának fennálltát tévesen állapította meg a másodfokú bíróság.

Visszterhes engedményezésnek csak akkor lényeges és mellőzhetetlen eleme a vételár meghatározása, ha a megállapodás szerint a

követelés átruházása az engedményes által közvetlenül fizetendő pénzbeli ellenérték fejében történik, vagyis, ha az engedményezés jogcíme az adásvétel. A perbeli esetben üzleti tevékenység átengedését tekintették a felek egy jövőbeni bizonytalan követelés ellenértékének, ilyen - cserére emlékeztető - megállapodás esetén pedig elegendő az ellenérték meghatározásához az átengedni kívánt nyilvánvaló gazdasági haszonnal járó üzleti tevékenység körülírása, az üzleti haszon összegszerű meghatározására viszont nincs szükség. A másodfokú bíróság a XXV. számú Polgári Elvi Döntésre való hivatkozáskor megfeledezett arról, hogy az engedményezés semmiféle alakisághoz nincs kötve, arra pedig a legkevésbé sincs szükség, hogy a rendelkezésre álló okiratok kifejezetten utaljanak egymásra. A 2003. december 15-ei okirat valóban nem hivatkozik az 1997-es okiraatra és a 2002-es jegyzőkönyvre, mégsem lehet kétségbe vonni, hogy azt csak a perbeli jogutódlás céljából kötötték meg a felek egy már korábban elhatározott engedményezés alapján. Az alperesek egybehangzó előadásával szemben senki nem vonhatja kétségbe az engedményezés létrejöttét. Harmadik személyek felé elegendő pusztán azt nyilvánvalóvá tenni, hogy a követelés átruházásra került, kívülálló személy számára ugyanis mellékes, hogy a felek a megállapodásukban rendezték-e az ingyenesség vagy visszterhesség kérdését. Nem lehet megkérdőjelezni az ellenértékkel kapcsolatos konszenzust sem. Amennyiben azt a felperes kétségbe vonná, legfeljebb arra hivatkozhatna, hogy az ellenértékben való megállapodás színlelt volt, mert a követelés átruházására valójában ingyenesen került sor. A színlelttség azonban csak az engedményezés érvényességét és nem a létrejöttét érintené. Mivel az engedményezés már 1997. augusztus 6-án bizonyítottnak létrejött, alaptalannak kell tekinteni a felperes másodlagos és harmadlagos keresetét is.

A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő.

A Pp. 3.§ (1) bekezdése szerint főszabályként a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát csak a vitában érdekelt fél által előterjesztett kérelem esetén bírálhatja el. A Ptk. 235.§ (2) bekezdése szerint érvénytelen szerződés megtámadására a sérelmet szenvedett fél mellett az jogosult, akinek a megtámadáshoz érdeke fűződik. A Ptk. 234.§ (1) bekezdése szerint a szerződés semmisségére bárki hivatkozhat, de a bírói gyakorlat a "bárki" fogalmát szűkítetten értelmezi, és a semmis szerződések megállapítása tekintetében csak annak részére biztosít keresetindítási jogosultságot, aki jogi érdekelttségét bizonyítja, vagy igazolja, hogy perindítási jogosultsága kifejezett jogszabályi felhatalmazáson alapul. Érvénytelen szerződés esetében a szerződés ténylegesen létrejött, csak valamilyen hibában (érvénytelenségi okban) szenved. Ha viszont a szerződő felek egybehangzó akarata hiányos vagy hiányzik, ha a szerződés valamely lényeges elemében

nem állapodtak meg, akkor a Ptk. 205.§ (1) és (2) bekezdése alapján elvárt konszenzus hiánya miatt a szerződés nem jön létre és ahhoz nem fűződhet joghatás. A Pp. 3.§ (1) bekezdésében írtakra tekintettel valamely szerződés létre nem jöttére sem hivatkozhat bárki, a felperes mint a szerződő felek körén kívül álló harmadik személy perindítási jogosultságát is csak jogi érdekeltsége alapozhatja meg. Ilyen jogi érdekeltség fennállása miatt indíthat pert például adásvételi szerződés létre nem jöttének megállapítása és az ehhez fűződő jogkövetkezmények alkalmazása iránt az az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonos, akinek ingatlanát hamisított adásvételi szerződéssel értékesítette az önmagát tulajdonosnak kiadó személy egy vele szerződő vevő részére.

A felperest is megillette az elsődleges kereseti kérelem tekintetében a keresetindítás joga. Téves a felülvizsgálati kérelemnek az az álláspontja, hogy a felperes mint az alperesek jogviszonyán kívüli harmadik személy nem tehetette kérdésessé az alperesek közötti engedményezési szerződés létrejöttét. A felperes olyan harmadik személy, akinek a 2005. január 1-je óta felszámolás alatt álló I. r. alperessel szemben a felszámoló által nyilvántartásba vett vagyoni követelése áll fenn. A felszámolási eljárás - az 1991. évi IL. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 1.§ (3) bekezdése szerint olyan eljárás, amelynek célja, hogy a fizetéseképtelen adós jogutód nélküli megszüntetése során a hitelezők a Cstv.-ben meghatározott módon kielégítést nyerjenek, a kielégítés fedezete pedig a Cstv. 4.§-a szerint az adós vagyona, azaz az a vagyon, amellyel a felszámolási eljárás kezdő időpontjában rendelkezik, továbbá amelyet ezt követően az eljárás tartama alatt szerez. Az I. r. alperes felszámolási vagyonának attól függően képezheti részét az I. r. alperesnek a B. Rt.-vel szembeni kártérítési követelése, hogy ezt a követelést az I. r. alperes a II. r. alperes javára engedményezte-e. A felperes állította, hogy engedményezési szerződés létrejöttének hiányában, azaz jogi alap nélkül került az I. r. alperes kártérítési követelése a II. r. alperes rendelkezése alá. Figyelemmel arra, hogy e jogüggyellett az I. r. alperes felszámolási vagyona és egyben a felperes hitelezői igényének kielégítésére szolgáló fedezet is csökken, nem vonható kétségbe, hogy az elsődleges kereseti kérelem elbírálása tekintetében a felperes jogilag érdekelt személynek minősült, kérhette az alperesek közötti engedményezési szerződés létre nem jöttének megállapítását. A jogi érdekeltség fennállását nyilvánvalóvá teszi az a körülmény, hogy az elsődleges keresetnek helyt adó határozat esetén az adós vagyonából kikerült követelés felett a II. r. alperes rendelkezési joga megszűnik, és a követelés a felszámolási vagyonba visszakerülve a hitelezői igények kielégítéséül szolgálhat.

Az engedményező ingyenesen és ellenérték fejében is átruházhatja az engedményesre követelését. A Ptk. 330.§ (2) bekezdés szerint az ellenérték fejében való engedményezésre az adásvétel, ingyenes engedményezésre az ajándékozás szabályait kell alkalmazni. A II. r.

alperes a perben azt állította, hogy az engedményezés visszterhes jogügylet volt, bár annak fejében nem vételár járt. A II. r. alperes szerint az engedményezett követelés ellenértéke - egyfajta csereként - az I. r. alperes részéről a II. r. alperestől átvett belkereskedelmi tevékenység értéke, illetve az abból realizálható árbevétel, üzleti haszon volt, melynek forintösszegben való meghatározása nem volt lényeges tartalmi eleme az engedményezési szerződésnek. Ezért az engedményezési szerződés létrejött, annak létre nem jöttére pedig a felperes azért sem hivatkozhat, mert az engedményezés jogcím nélküli jogügylet. Ezzel az állásponttal nem ért egyet a Legfelsőbb Bíróság.

Adásvétel esetében a vételár meghatározása valóban csak pénzben történhet, és az nemcsak pontos, összegszerű megjelöléssel, de közvetetten is meghatározható. A felek szerződése kijelölheti azt a személyt (például egy közösen felkért szakértőt), akinek értékmeghatározása dönti el a vételár összegének kérdését, de a vételárban való megállapodás létrejöhet úgy is, hogy a felek szerződése meghatározza azokat a tényeket, körülményeket, melyek alapján a vételár pontosan megjelölhető. Ez utóbbi esetben a vételár kiszámítása a szerződésben rögzítettek alapján már csak egy technikai műveletnek minősül. Ugyanez a helyzet azonban csere esetében is. A Ptk. 378.§-a alapján a cserére is megfelelően alkalmazni kell az adásvétel szabályait, tehát ebben az esetben is pontosan meghatározhatónak kell lennie az eladói, illetve vevői minőségben lévő felek szolgáltatásainak, illetve azok értékének. Az ugyan igaz, hogy az adós az engedményes és engedményező közötti jogviszony jogcímétől függetlenül kerül az engedménnyel jogviszonyba, és nem is hivatkozhat az engedménnyel szemben az engedmény jogcímét vagy érvényességét érintő kifogásokra, de egy hitelező nem köteles tudomásul venni, hogy adósa a hitelezői igény kielégítésének fedezetét képező követelését hiányos tartalmú - nem létező - engedményezési szerződéssel egy másik személyre átruházza. A felperes mint a felszámolás alatt álló I. r. alperes hitelezője vitathatta a perbeli követelés-átruházás jogcímét, tartalmát és időpontját is.

Annak meghatározásánál, hogy a perbeli visszterhes engedményezési szerződés tartalmazta-e az ellenszolgáltatás megfelelő megjelölését, és ennek függvényében azt létrejött vagy létre nem jött szerződésnek kell-e tekinteni, a csatolt okiratba foglalt nyilatkozatok értelmezésére volt szükség.

1995. október 16-án megkötött szerződéssel a II. r. alperes 1996. január 1-jével megszüntette belkereskedelmi tevékenységét és annak "bonyolítását" a belföldi kizárólagos értékesítési joggal együtt átadta az I. r. alperesnek. Megállapodtak abban, hogy az I. r. alperes saját nevében megrendeli a termékeket a II. r. alperestől, és az alperesek szállítási szerződéseket kötnek az egymás közötti szállításokra. Ezt a szerződést módosították az alperesek 1997. augusztus 6-án. E szerződés 10. pontja tartalmazta azt, hogy az I. r. alperes - ha a Budapest Bank Rt-vel nem tud megállapodni -

perben érvényesíti tulajdoni igényét a B. Rt-vel szemben. Amennyiben tulajdoni igényének perbeli érvényesítése akadályba ütközne, úgy megtérítési igénnyel lép fel vele szemben, és erre a nem várt esetre a "pervitelt" már most engedményezi a II. r. alperesre.

A felülvizsgálati kérelem megalapozottan sérelmezi a másodfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy e szerződés 10. pontjában nem követelés engedményezésére, hanem kizárólag pervitel engedményezésére került sor. Nem vitatható ugyanis az 1997. augusztus 6-ai módosító okirat tartalma alapján, hogy az alperesek egybehangzó akarata a követelés II. r. alperesre való átruházása volt, mely követelést a II. r. alperes saját javára kívánta a perben érvényesíteni. Ennek az sem mond ellent, hogy a 2002. december 6-ai igazgatósági ülés jegyzőkönyve is "perengedményezésről" tesz említést, mert nyilvánvaló, hogy e szakszerűtlen megfogalmazások ellenére az alperesek szándéka kiterjedt a követelés átruházására, megszerzésére.

Alaptalanul állítja viszont a II. r. alperes felülvizsgálati kérelmében azt, hogy az 1997. augusztus 6-ai módosító okirat alapján, az abban rögzített feltétel bekövetkeztével az engedményezési szerződés hatályba lépett. Az nem vitatható, hogy a Ptk. 329.§ (1) bekezdése értelmében az engedményezett követelés már az engedményezés időpontjában átszáll az engedmenyesre mint új jogosultra, tehát ebből következően feltételhez kötött engedményezés esetében megtörténik az átszállás a felfüggesztő feltétel bekövetkeztével. A kötelezettrel szemben azonban az engedményezés csak a Ptk. 328.§ (3)-(4) bekezdésében írtak szerint válik hatályossá. E rendelkezések szerint az engedményezésről a kötelezettet értesíteni kell, az értesítésig a kötelezett az engedményezőnek jogosult teljesíteni. Ha a kötelezettet az engedményező értesíti, akkor a kötelezett az értesítés után csak az új jogosultnak teljesíthet, ha pedig az engedményestől származik az értesítés, akkor a kötelezett követelheti az engedményezés megtörténtének igazolását. Jelen esetben a kártérítési követelés kötelezettje a B. Rt. volt, amely azonban az engedményezésről sem az engedményezőtől, sem az engedményestől nem kapott értesítést. Erre tekintettel azt kell megállapítani, hogy az 1997. augusztus 6-ai okirat egy ún. csendes engedményezést tartalmazott, amelynek alapján a II. r. alperes csak azt követelhetett volna, hogy amennyiben az I. r. alperes a követelést behajtja, azt neki engedje át. A II. r. alperes tehát az I. r. alperes hitelezőjének minősült volna. E szerződés 10. pontja azt is tartalmazta, hogy az ún. hármas szerződés elhúzódása miatt a II. r. alperesnek jelentős összegű kivitelezési megrendelése esett ki, az I. r. alperes munkavállalóit átvette, ő finanszírozta az I. r. alperes működési költségeit és ezen okok miatt érvényesítheti majd az I. r. alperesnek a B. Rt-vel szembeni követelését. Ebből egyértelmű, tehát hogy ezen hátrányok és költségek fejében történt az engedményezés. Az engedményezés a felek szándéka szerint nem volt

ingyenes, de az ellenérték nem volt pontosan, a szerződés alapján kiszámítható annak példálózó felsorolása alapján, hogy milyen követeléselei lehettek a II. r. alperesnek, az ellenérték tekintetében összecszerűen meghatározott egybehangzó akaratnyilatkozatról beszélni nem lehet. A felperes keresetében a 2003. december 15-én kelt okiratba foglalt engedményezési megállapodás létre nem jöttének megállapítását kérte. Ebben az okiratban az I. r. alperes a B. Rt-vel szembeni 763.813 Ft összegű kártérítési követelését engedményezte a II. r. alperesre azzal, hogy semmiféle felelősséget nem vállal a követelés érvényesíthetőségéért és behajthatóságáért. Megállapodtak abban is, hogy az engedményezés tényét a B. Rt-vel szembeni perben bejelentik. A megállapodás 2. pontja azt rögzítette, hogy az engedményezés ellenértékét külön megállapodás keretében "határozzák meg" az elszámolási jogviszonyra tekintettel és annak függvényében. Ez a megállapodás nem tesz említést az alperesek közötti 1997. augusztus 6-ai engedményezésről. A 2003. december 15-ei okirat tartalmából az következik, hogy az alperesek szerint ez időpontig még nem került sor az engedményezés ellenértékének meghatározására, (nem történt így az meg az 1997. augusztus 6-ai megállapodásban sem) az ellenértéket a jövőben megkötendő külön megállapodásban kívánják majd meghatározni. Ezt az is alátámasztja, hogy a 2003. december 15-ei szerződés 2. pontja szerint az ellenérték meghatározásáról a felek elszámolása alapján és annak függvényében kell majd döntenie. Tény, hogy a II. r. alperes nem bizonyította, de nem is állította, hogy 2003. december 15-ét követően kötöttek volna az alperesek az engedményezés vételárát rögzítő külön megállapodást. Ha megkötötték volna, akkor e megállapodás és a 2003. december 15-ei megállapodás együttes tartalma létrehozhatta volna az engedményezési szerződést.

Abból a körülményből, hogy az I. r. alperest az 1997-es megállapodás alapján elszámolási kötelezettség terhelte, nem következik, hogy akármilyen összeg lesz az elszámolás eredménye az képezi majd az engedmény ellenértékét. Ebben a feleknek határozottan meg kellett volna állapodniuk, pontosan meghatározva az elszámolás körébe tartozó tételeket és az elszámolás módját.

Az 1997. augusztus 6-ai megállapodás 2. pontja kimondta, hogy amennyiben az I. r. alperesnek a II. r. alperes perben érintett termékeinek - azaz a zománcozott vegyipari gépek és berendezések - belföldi értékesítéséből jelentős többletbevétele keletkezik, a felek elszámolási viszonyba kerülnek egymással, és legkésőbb a tárgyév decemberének végéig kétoldalú megállapodás alapján az I. r. alperes meghatározott összegű engedményt ad a II. r. alperes részére. A megállapodás 4. pontja szerint viszont akkor keletkezik az I. r. alperesnek elszámolási kötelezettsége a termékértékesítésből realizált eredmények elszámolására, amennyiben erre őt a II. r. alperes felszólítja. Ilyen felszólításra,

megállapodásra pedig nem került sor. A felülvizsgálati kérelem szerint az engedményezett követelés ellenértéke az átvett belkereskedelmi tevékenységből az I. r. alperesnél realizálódott üzleti haszon volt. A felülvizsgálati eljárásban megtartott tárgyaláson a II. r. alperes úgy nyilatkozott, hogy mivel nem született meg az alperesek között az 1997. augusztus 6-ai okiratban jelzett külön megállapodás a II. r. alperes részére biztosítandó engedmény mértékéről, az I. r. alperesnek a termékek értékesítéséből eredő teljes nyereséget át kellett engednie a II. r. alperesnek oly módon, hogy abból az I. r. alperesnek 1997. és 2002. között eredménytartalékot kellett képeznie, amelyet bizonyos célokra részben felhasználhatott, de az értékesítési jog megszűnte után át kellett engednie a II. r. alperes részére. A II. r. alperes szerint ez teszi ki az engedményezés ellenértékét. Ezzel egybehangzó nyilatkozatot az I. r. alperes részéről egyik okirat sem rögzített. Az 1997-es megállapodásban nincsen szó arról, figyelemmel annak 10. pontjára, hogy ez az elszámolás eredménye lenne az ellenértéknek. Akkor még figyelemmel annak 2. és 4. pontjára az is bizonytalan volt, hogy milyen megállapodás fog születni a felek között és hogy meg fog-e szűnni és mikor az értékesítés joga. 2003-ban, amikor már ezek a kérdések tisztázódtak, az alperesek jövőben megkötendő külön megállapodásban kívántak az ellenértékben megállapodni.

A jogerős ítélet tehát nem szenved az ügy érdemi elbírálására kiható jogszabálysértésben, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. A II. r. alperes eredménytelen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, ezért köteles megfizetni a felperes felülvizsgálati perköltségét, melynek mértékét a Legfelsőbb Bíróság mérsékelte - a kifejtett ügyvédi munkával arányban álló -, de ÁFA-val növelt - összegben állapította meg a Pp. 270.§ (1) bekezdés, 78.§ (1) bekezdés és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (5) és (6) bekezdése alapján.

Budapest, 2008. április 22.

**Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s. k. a tanács elnöke,
Dr. Lőrincz Györgyné s. k. előadó-bíró,
Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s. k. bíró**

A kiadmány hitelével:

(Hajdu Mihályné)
bíróági írnok